

Ruokaviraston tutkimuksia 1/2021 -raportin taulukon 15 päivitys

Päivitetty: 9.8.2022

Taulukko 15 a käsittää pitkällä aikavälillä terveyshaittoja aiheuttavat aineet ja taulukko 15 b ne kerta-altistuksella haitalliset aineet, jotka eivät jo sisälly taulukkoon a. Vierasaineet ovat prioriteettinsa mukaisessa järjestyksessä ja elintarvikeryhmien lyhenteet on selitetty taulukon 15 b alla.

Taulukot sisältävät koosteen terveyshaittoja aiheuttavien vierasaineiden tärkeistä lähteistä lapsilla ja aikuisilla, muita suurempia pitoisuuksia sisältävistä elintarvikkeista, tiedon puutteista sekä (EY) 1881/2006 nojalla tehdystä valvonnasta. Näiden lisäksi Oleellisia-sarakkeessa on lueteltu elintarvikeryhmät, joiden valvontaa pidettiin tärkeänä teollisuuden sekä viranomaisten edustajille tehdyssä kyselyssä tai tämän tutkimuksen tekijöiden arvion mukaan ja joita ei ole jo mainittu tiedon puutteissa. ”Osittain” tarkoittaa, ettei elintarvikeryhmä ole yhtä merkittävä kuin muut ruudussa mainitut, ja ”mahdollisesti”, että tiedot ovat epävarmoja tai perustuvat skenaarioon.

Mikäli vierasaineesta ei ole tehty koko ruokavalion kattavaa kansallista riskinarviointia, altistuslähdetiedot perustuvat EFSA:n arvioihin ja EU-pitoisuuksiin, jotka voivat poiketa kotimaisten tuotteiden pitoisuuksista.

Taulukko 15 a. Pitkällä aikavälillä terveyshaittoja aiheuttavat aineet prioriteettinsa mukaisessa järjestyksessä. Elintarvikeryhmien lyhenteet on selitetty leipätekstissä taulukon 15 b alla. Korostettuna esitetyn sarakkeen tietoja on päivitetty (EY) 1881/2006 viimeisimmän konsolidoidun version 1.7.2022 mukaan, muut sarakkeet ovat sisällöltään samat kuin julkaistussa raportissa.

Vierasaine	Tärkeimpiä lähteitä	Suuria pitoisuuksia	Niukka / vanha tieto (viranomais-tutk.)	Valvotaan (EY) 1881/2006	Oleellisia niukka tieto -kohdassa mainittujen lisäksi
Aflatoksiinit: kokonaisAF ja AFB1	VILJA; PPS; HEDELMÄT	VILJA; PPS; HEDELMÄT; MAUSTE		VILJA; PPS; HEDELMÄT; MAUSTE; BABY	JUOMAT; ALKO
Arseeni (epäorg)	VILJA; KALA; JUOMAT; BABY	VILJA; KASVIS; KALA; osittain BABY; ERITYIS; (porakaivo-)VESI	KALA (epäorg %); JUOMAT; BABY	VILJA	ALKO
Akryyliamidi	VILJA; PERUNA; JUOMAT, osittain BABY	VILJA; KASVIS; PERUNA; JUOMAT, osittain BABY	JUOMAT; BABY		

Vierasaine	Tärkeimpiä lähteitä	Suuria pitoisuuksia	Niukka / vanha tieto (viranomais-tutk.)	Valvotaan (EY) 1881/2006	Oleellisia niukka tieto -kohdassa mainittujen lisäksi
Furaani sekä 2-, 3-metyylifuraanit	VILJA; JUOMAT; BABY	VILJA; JUOMAT; BABY	VILJA; JUOMAT; ALKO; BABY		
Alternariatoksiinit AOH ja AME	HEDELMÄT; RASVA	VILJA; KASVIS; PPS	VILJA; KASVIS; PPS; HEDELMÄT; RASVA		
Lyijy	VILJA; KASVIS; JUOMAT; BABY	LIHA; KARKKI; MAUSTE	JUOMAT; ERITYIS	VILJA; KASVIS; HEDELMÄT; LIHA; KALA; MAITO; KARKKI; RASVA; MEHU; ALKO; MAUSTE; BABY; ERITYIS	
Etyylikarbamaatti	VILJA; JUOMAT	VILJA; JUOMAT; MAUSTE	VILJA; JUOMAT; MAUSTE		
Okratoksiini A	VILJA; LIHA; MAITO; KARKKI; MEHU, mahdollisesti muut juomat	HEDELMÄT; LIHA; KARKKI; MAUSTE; ERITYIS	LIHA; MAITO	VILJA; HEDELMÄT; KARKKI; JUOMAT; ALKO; MAUSTE; BABY	
Dioksiinit ja furaanit+dIPCB:t	LIHA; KALA; BABY	LIHA; KALA; BABY	BABY	LIHA; KALA; MAITO; MUNA; RASVA; BABY	
Perfluoroalkyloidut aineet (PFOA, PFOS, PFHxS, PFNA)	HEDELMÄT; KALA; LIHA; MUNA; VESI	KALA; LIHA; MUNA	HEDELMÄT; LIHA; MUNA; BABY		
T2- ja HT2-toksiinit	VILJA; BABY	VILJA; BABY		VILJA	
Pyrrrolitsidiinialkaloidit	KARKKI; JUOMAT; mahdollisesti ERITYIS	KARKKI; JUOMAT; mahdollisesti ERITYIS	KARKKI; JUOMAT; ERITYIS	JUOMAT; ERITYIS; MAUSTE	
Aflatoksiini M1	MAITO	MAITO		MAITO; BABY	
Glysidoli	RASVA; BABY	VILJA; LIHA; RASVA; BABY	VILJA; LIHA; RASVA; BABY	RASVA; BABY	
Patuliini	HEDELMÄT; BABY	HEDELMÄT; MEHU; ALKO; BABY		HEDELMÄT; MEHU; ALKO; BABY	

Vierasaine	Tärkeimpiä lähteitä	Suuria pitoisuuksia	Niukka / vanha tieto (viranomais-tutk.)	Valvotaan (EY) 1881/2006	Oleellisia niukka tieto -kohdassa mainittujen lisäksi
Bromatut palonsuoja-aineet	RASVA	MUNA; BABY; ERITYIS	RASVA; ERITYIS; BABY		
Zearalenoni	VILJA; RASVA; BABY	VILJA; RASVA; BABY	RASVA	VILJA; RASVA; BABY	
Deoksinivalenoli	VILJA; BABY	VILJA; ALKO; BABY	VILJA; BABY	VILJA; BABY	
Fumonisiinit	VILJA; BABY; mahdollisesti ERITYIS	VILJA; KASVIS; LIHA; BABY	VILJA; KASVIS; LIHA; ERITYIS	VILJA; BABY	
Kadmium	VILJA; KASVIS; PERUNA; JUOMAT; BABY	KASVIS; PPS; LIHA; KARKKI; osittain ERITYIS	JUOMAT	VILJA; KASVIS; PERUNA; HEDELMÄT; PPS; LIHA; KALA; KARKKI; MAUSTE; BABY; ERITYIS	ALKO
Ergotalkaloidit	VILJA; BABY	VILJA; BABY		VILJA; BABY	
Perkloraatti	KASVIS; HEDELMÄT; MAITO	KASVIS; JUOMAT; ERITYIS; mahdollisesti BABY	MAITO; BABY	KASVIS; HEDELMÄT; JUOMAT; BABY	HEDELMÄT
3-MCPD, 2-MCPD, niiden esterit	VILJA; RASVA; BABY	VILJA; PERUNA; RASVA; MAUSTE; BABY	VILJA; PERUNA; RASVA; BABY	MAUSTE (3-MCPD); RASVA; BABY	
Nitraatti	KASVIS; PERUNA; HEDELMÄT; BABY	VILJA; KASVIS; HEDELMÄT; MAUSTE; BABY	VILJA; HEDELMÄT	KASVIS; BABY	KASVIS; BABY
PAH: bentso(a)pyreeni ja PAH4	VILJA; LIHA; RASVA	VILJA; LIHA; KALA; KARKKI	HEDELMÄT; ALKO	HEDELMÄT; LIHA; KALA; KARKKI; RASVA; MAUSTE; BABY; ERITYIS	
Sterigmatokystiini	VILJA; BABY	VILJA; BABY	VILJA; BABY		
Ftalaatit: DEHP, DINP, BBP ja DBP	VILJA; LIHA; MAITO; RASVA; BABY	KASVIS; RASVA; ALKO	VILJA; KASVIS; LIHA; MAITO; RASVA; ALKO; BABY		
Nikkeli	VILJA; KASVIS; PPS; KARKKI	VILJA; KASVIS; PPS; KARKKI; ERITYIS	KASVIS; KARKKI		

Vierasaine	Tärkeimpiä lähteitä	Suuria pitoisuuksia	Niukka / vanha tieto (viranomais-tutk.)	Valvotaan (EY) 1881/2006	Oleellisia niukka tieto -kohdassa mainittujen lisäksi
Elohopea: metyylielohopea	KALA	KALA	(aluetaso, jotkin lajit)	KALA	
Melamiini	BABY	BABY		BABY; MYÖS MUUT ELINTARVIKKEET	
Alumiini	VILJA; KASVIS; KARKKI; JUOMAT	KALA; KARKKI; MAUSTE; ERITYIS	VILJA; KASVIS; KALA; KARKKI; MAUSTE; JUOMAT; ERITYIS		Alumiini lisäainekäytöstä
Alternariatoksiinit TeA ja TEN	KASVIS; BABY	KASVIS	KASVIS; BABY		
Elohopea: epäorgaaninen	KASVIS; LIHA; KALA; MEHU	KALA; KARKKI	KASVIS; LIHA; KARKKI; MEHU; JUOMAT; ALKO	KALA; ERITYIS; MAUSTE	JUOMAT; ALKO
BPA	KASVIS; LIHA	VILJA; PPS; LIHA; KALA	VILJA; KASVIS; PPS; LIHA; KALA		
Mineraaliöljyt MOSH	VILJA; KALA; RASVA	VILJA; PPS; KALA; KARKKI; RASVA	VILJA; PPS; KALA; KARKKI; RASVA		
Erukahappo	VILJA; KALA; RASVA; BABY	VILJA; RASVA; MAUSTE; BABY	VILJA; KALA; RASVA; MAUSTE; BABY	RASVA; MAUSTE	
Tina (epäorg)	HEDELMÄT	HEDELMÄT; JUOMAT; BABY; mahdollisesti KASVIS; KALA	BABY	MEHU; JUOMAT; BABY; tölkitetyt tuotteet eri ryhmissä	Tölkitetyt elintarvikkeet
Mineraaliöljyt MOAH	VILJA; KALA; RASVA	VILJA; PPS; KALA; KARKKI; RASVA	VILJA; PPS; KALA; KARKKI; RASVA		
Fomopsiinit		PPS; mahdollisesti MAITO	PPS; MAITO		
Sitriniini	VILJA	VILJA; PPS; HEDELMÄT	VILJA; PPS; HEDELMÄT	ERITYIS	

Taulukko 15 b. Kerta-altistuksella terveyshaittoja aiheuttavat vierasaineet prioriteettinsa mukaisessa järjestyksessä. Tähdellä (*) merkityt aineet esiintyvät myös taulukossa 15 a. Korostettuna esitetyn sarakkeen tietoja on päivitetty (EY) 1881/2006 viimeisimmän konsolidoidun version 3.5.2022 mukaan, muut sarakkeet ovat sisällöltään samat kuin julkaistussa raportissa

Vierasaine	Tärkeimpiä lähteitä	Suuria pitoisuuksia	Niukka / vanha tieto (viranomaistutk.)	Valvotaan	Oleellisia niukka tieto -kohdassa mainittujen lisäksi
Syaanivety (ja syanogeeniset glykosidit)	VILJA; PPS; HEDELMÄT; MEHU	VILJA; PPS; HEDELMÄT; KARKKI	VILJA; PPS; MEHU	Aprikoosin siemenet	
Tropaanialkaloidit	VILJA; BABY	VILJA; PPS; HEDELMÄT; BABY	VILJA; PPS; HEDELMÄT	VILJA; BABY; JUOMAT	
Ergotalkaloidit (*)	VILJA; BABY	VILJA; BABY		VILJA; BABY	
Nikkeli (*)	VILJA; KASVIS; PPS; KARKKI	VILJA; KASVIS; PPS; KARKKI; ERITYIS	KASVIS; KARKKI		
Oopiumalkaloidit	PPS	PPS	PPS; unikkotuotteet	PPS	
T2- ja HT2-toksiinit (*)	VILJA; BABY	VILJA; BABY		VILJA	
Deoksinivalenoli (*)	VILJA; BABY	VILJA; ALKO; BABY	VILJA; BABY	VILJA; BABY	
Pyrrrolitsidiinialkaloidit (*)	KARKKI; JUOMAT; mahdollisesti ERITYIS	KARKKI; JUOMAT; mahdollisesti ERITYIS	KARKKI; JUOMAT; ERITYIS	JUOMAT; ERITYIS; MAUSTE	
Tetrahydrokannabinoli	mahdollisesti MAITO	mahdollisia LIHA; MAITO; KARKKI; RASVA; BABY	LIHA; MAITO; KARKKI; RASVA; BABY		

Edellä olevissa taulukoissa elintarvikeryhmien nimet on lyhennetty seuraavasti:

VILJA = Viljat ja viljatuotteet; KASVIS= Vihannekset, juurekset, sienet; PERUNA= Tärkkelyspitoiset juurekset; PPS = Palkokasvit, pähkinät ja öljysiemenet; HEDELMÄT = Hedelmät, marjat ja niistä valmistetut tuotteet; LIHA = Liha ja lihavalmisteet sekä sisäelimet; KALA = Kala, äyriäiset ja nilviäiset; MAITO = Maito ja maitotuotteet; KARKKI = Sokeri ja makeiset; RASVA = Rasvat ja öljyt; MEHU = Hedelmä- ja kasvimehut; JUOMAT = Alkoholittomat juomat (lukuun ottamatta mehuja ja maitopohjaisia juomia); ALKO = Alkoholijuomat; MAUSTE = Yrtit, mausteet ja maustekastikkeet; BABY = Imeväisille ja pikkulapsille tarkoitetut elintarvikkeet; ERITYIS = Erityisruokavaliot ja ravintolisät; MUNA = Kananmunat; VESI = Vesi.